

Práva na označení - přehled

firma

Označení podnikatele jako osoby

ochranná známka

Označení výrobků a služeb podnikatele

označení původu

Označení výrobků

doménové jméno

Označení osob i výrobků
„telefonní číslo“

označení v obchodním styku

Označení produktů pro účely
propagace, prodeje, reklamy apod.

Úvodní výklad
Vývoj úpravy
Prameny právní úpravy

Novodobý vývoj firemního práva v ČR

Obchodní jméno

Název, pod kterým podnikatel činí právní úkony při své podnikatelské činnosti.

- nositeli obchodního jména mohli být všichni podnikatelé
- toto označení podnikatele není spojeno s žádnými formálními požadavky

PŘEHLED právní úpravy

- 1) Období 1992 – 2000: **OBCHODNÍ JMÉNO / jméno**
obchodní zákoník č. 513/1991 Sb. (v ČSFR, od 1.1.1993 v ČR)
(8 až 12; úprava nekalé soutěže 44 a násl.)

- 2) Období 2001 – 2013: **OBCHODNÍ FIRMA / firma**
obchodní zákoník č. 513/1991 Sb. (v ČR) + harmoniz. novela z.č. 370/2000 Sb.
(8 až 12; úprava nekalé soutěže 44 a násl.)

- 3) Období 2014 – : **OBCHODNÍ FIRMA**
občanský zákoník č. 89/2012 Sb. (v ČR) - **OZ**
(423 až 428; úprava nekalé soutěže 2976 až 2989)

zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. (v ČR) - **ZOK**
(96, 118/2, 132/2, 243/2, 552/3)

(Pozn.: V SR od r. 1993 obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. OBCHODNÉ MENO)

Právní úprava obchodní firmy

423 - 428 obč. zák.

Obchodní firma je

jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku.

Související ustanovení (OZ) :

77 – 79 (jméno člověka, pseudonym)

127 (tzv. předběžná společnost - rezervace firmy podle 48 z. č. 304/2013 Sb.)

132 - 135 (název právnické osoby)

420 až 422 (podnikatel)

489 až 498 (věc v právním smyslu, věc nehmotná, věc movitá)

502 (obchodní závod)

1011 až 1012 (vlastnictví věci)

2358 až 2370 (licence)

2976, 2981, 2988 až 2989 (nekalá soutěž)

Související předpisy:

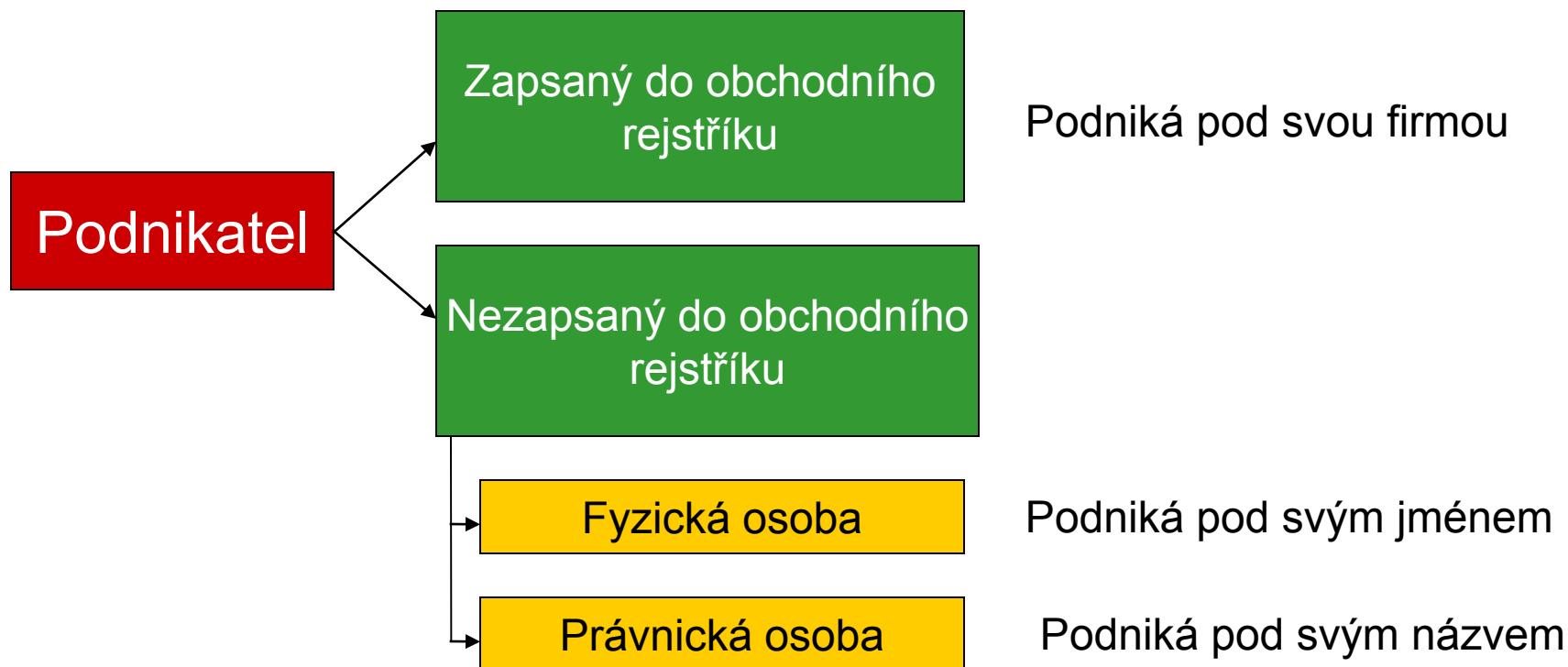
- zákon o obchodních korporacích (z. č. 90/2012 Sb.)

- zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (z. č. 304/2013 Sb.)

Soudobý účinný stav právní úpravy

Obchodní firma

Název, pod nímž je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku.

Funkce obchodní firmy

Funkce obchodní firmy

identifikační

Výhradní označení, které určuje identitu subjektu vstupujícího do obchodně právního vztahu. Posílení právní jistoty, pokud jde o identitu podnikatele.

zásada

jeden podnikatel – jedna firma

zákaz zaměnitelnosti

soutěžní

Prosazování vlastních produktů na trhu ve střetech s produkty jiných podnikatelů. Garance kvality.

obchodní jméno v širším slova smyslu

zákaz klamavosti

investiční

Obchodní firma jako věc náležející do jmění závodu.

stabilita, dobrá pověst, převody a přechody firmy

Různé aspekty obchodní firmy

Firma jako spojení odlišných prvků

Firma je identifikující označení

Právo k firmě jako nemajetkové právo je řazeno do průmyslových práv

Firma je relativně samostatný nehmotný statek

Firma jako identifikace

Formální požadavky

Zápis do obchodního rejstříku

Posílení právní jistoty:

- zápis má konstitutivní účinky
- zapsané skutečnosti jsou veřejně přístupné

Firma může být pouze slovní

Firma jako identifikace

Materiální požadavky

Zákaz zaměnitelnosti

Zákaz klamavosti

Ztráta individuality

- nastává při totožnosti nebo podobnosti
- objektivní kritérium
- posuzováno podle průměrného zákazníka
- silné a slabé prvky
- závislost na konkrétní situaci

Způsobilost vyvolat mylnou představu

- subjektivní kritérium
- ochrana též pomocí nekalé soutěže

Firma jako identifikace

Materiální požadavky

Rozlišovací způsobilost

Firma musí být schopna odlišit jednotlivé podnikatele.

- obecná označení druhů provozoven, činností, produktů, profesí
- zákonná pravidla pro tvorbu firmy
- kmen a dodatky (osobní, věcné, smíšené, fantazijní, názvy míst, patronymy)

29 Cdo 2219/2015

- právní režim odštěpného závodu: stanovisko NS Cpjn 30/97 z 3. 9. 1997
- označení odštěpných závodů: (49 písm. a) ZVR)

Czechoslovak development, družstvo, odštěpný závod Agro Slušovice

Czechoslovak development, družstvo, odštěpný závod ZBROJOVKA ZTM

Czechoslovak development, družstvo, odštěpný závod OCLANSORB

- **zaměnitelnost**: nezpůsobilost odlišit navrhované jméno od ostatních již
- **klamavost**: označení, které vzbuzuje klamnou představu o zapisované

Příklady firem – variace možností slovního znění firmy

DaVinci 4U s. r. o.

Krajský soud Brno, C 5970

RaRe Technologies s. r. o.
(společník Radim Řehůřek)

Městský soud Praha C 239300

pestaoptima s. r. o.

Městský soud Praha C 171207

PesIT s. r. o.
(společník Petr Šedivý)

Krajský soud Brno C 73369

pěstujte topoly s. r. o.

Městský soud Praha C 165797

Pe & Sto, s.r.o.

Krajský soud České Budějovice
C 14761

(společníci Horst Perfler, Hana Štofirová)

Právo k firmě jako jedno z průmyslových práv

Právo priority

423 odst. 1

Licence

Firma jako nemajetková hodnota - věc

Firma jako složka závodu

Reklama a propagace

Stabilita firmy, „péče o firmu“

Zásady firemního práva

Zásady firemního práva

výlučnost

Slouží právní jistotě v obchodním styku, má bránit záměnám subjektů a parazitování na dobrém jménu jiných účastníků soutěže

stabilita

Vyjádření dlouhodobé snahy o dobré jméno podnikatele, pravidla pro užívání tzv. „staré firmy“

pravdivost

Ochrana spolehlivosti informací, které podnikatelé vnášejí do obchodního styku, zmírňování informačních deficitů.

jednotnost

Vázanost firmy na závod.

přísnost

Regulace tvorby obchodní firmy pomocí kogentních pravidel, které limitují tvůrčí rozlet podnikatele.

Jednotlivé zásady firemního práva

jednotnost

Vázanost firmy na závod

V NOZ chápání firmy jako nehmotné movité věci vychází z § 489, převoditelnost firmy je možná i bez současného převodu závodu nebo jeho části. Jinak ale užívání jediné firmy bez ohledu na různé činnosti vykonávané na různých místech v různých částech závodu.

přísnost

Regulace tvorby obchodní firmy pomocí kogentních pravidel, které limitují tvůrčí rozlet podnikatele.

V NOZ kogentní pravidla uvolněna, postup pro tvorbu firmy není upraven, pro firmu člověka umožněno užívat i jiná označení, než jméno, musí však být zřejmé, že nejde o obchodní firmu právnické osoby - § 425. U obchodních korporací požaduje ZOK obligatorní označení právní formy korporace.

Zápis do obchodního rejstříku má konstitutivní účinky a dovoluje pouze slovní vyjádření bez dalších možností grafických odlišností.

Zásady firemního práva (pokr.)

stabilita

Vyjádření dlouhodobé snahy o dobré jméno podnikatele, pravidla pro užívání tzv. „staré firmy“

- V NOZ 427: kdo nabude firmu, má právo ji užívat se souhlasem právního předchůdce a s údajem vyjadřujícím právní nástupnictví při přeměnách přechází firma na právního nástupce, pokud s tím právní nástupce souhlasí
- 428 + 133: firma může obsahovat jméno člověka jen s jeho souhlasem, odvolat souhlas může ten, po němž nelze spravedlivě požadovat, aby jeho jméno bylo v obchodní firmě využíváno, právo odvolat souhlas má i právní nástupce osoby, která souhlas udělila.
- 425: nadále není nutno uvádět ve firmě podnikatele - člověka nové jméno, pokud dojde ke změně jeho jména, podnikatel má však povinnost změnu jména uveřejnit.

Zásady v judikatuře

Nejvyšší soud ČR - sp. zn. 29 Cdo 201/2007, ze dne 15. 4. 2008

*Pro závěr rejstříkového soudu o tom, zda obchodní firma vzbuzuje **klamavý dojem**, že se společnost zabývá jinou činností, než odpovídá skutečnosti, není podstatné, k jaké činnosti získala společnost živnostenské oprávnění, ale to, jakou činností se má dle vůle společníků vyjádřené ve společenské smlouvě zabývat a jakou činnost má zapsánu v obchodním rejstříku a vykonává ji, či je připravena ji vykonávat.*

Soud 1. stupně nepovolil zápis změny obchodní firmy na "**Česká finanční úvěrová s. r. o.**" s odůvodněním, že obchodní firma navrhovaná k zápisu působí klamavě. V běžném spotřebiteli totiž vzbuzuje dojem, že společnost úvěry přímo poskytuje, nikoli, že je pouze zprostředkovává. (Zapsaný předmět podnikání "zprostředkovatelská činnost,..") Odvolací soud i dovolací soud se s názorem soudu 1. stupně ztotožnil.

Nejvyšší soud ČR - sp. zn. 23 Cdo 3060/2010

žalobce: **TDS Brno – Sekce materiálů a svařování, organizační jednotka Technického dozorčího spolku Brno, občanské sdružení**

žalovaná: **TDS Brno – SMS, spol. s. r. o.** (následně: TESHDO, s. r. o.)

Soud 1. stupně dospěl k závěru, že obchodní firma žalovaného je **zaměnitelná** ve svých podstatných znacích s názvem žalobce a proto je žalovaným používána nesprávně. Oba názvy jsou shodné v základním kmeni „**TDS Brno**“ přičemž i pokračující text za pomlčkou „Sekce materiálů a svařování“ či „SMS“ je srovnatelný, při běžném používání nerozlišitelný, vyvolávající dojem, že jde o jeden a tentýž subjekt, který v určitých situacích používá dovětek za pomlčkou pouze ve zkratce, neboť zkratka „SMS“ v běžném a průměrném spotřebiteli, jakož i v podnikatelích na předmětném trhu může evokovat dojem, že písmena SMS jsou zkratkou spočívající ve vynětí prvních písmen rozepsaného textu „Sekce materiálů a svařování“.

Vytváření firmy

Vytváření firmy

Fyzická osoba

Jméno a příjmení

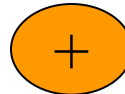

Dodatek
(fakultativní)

Jméno a příjmení,
popř. jiné označení

Právnícká osoba

název

Dodatek
(obligatorní)

Jméno fyzické osoby ve firmě právnické osoby - společník nebo člen - 133, 134, 428.

Obchodní firma tvoří povinnou součást společenské smlouvy, popř. stanov.

Podnikatelé - fyzické osoby

Kmen: osobní: jméno a příjmení – „Jan Dvořák“

jiný: pseudonym „Lucie Bílá“, „Radůza“

věcný – „Truhlář“

smíšený – „Cukrář Karel Mlsný“

fantazijní – „Pinocchio“,

/Pozn.: Již ne povinně osobní firemní kmen jako dříve, ale musí být zřejmé, že nejde o právnickou osobu

Dodatky / odlišující prvky / označení k nezaměnitelnosti:

Osobní - odlišující osobu podnikatele: „ml.“, „starší“, „senior“, „JUDr.“

Věcné - odlišující druh podnikání: „pekař“, „instalatér“

Smíšené - odlišující obojí: „Lakota mladší, zedník“, „Pilná, krejčová-vdova“

Místo podnikání: „Brno - Bohunice“, „Jihlava“, „Ústí nad Orlicí“

Fantazijní dodatky: „Alfa“, „Marlenka“, „Ferda“

Podnikatelé - právnické osoby

423 + 132 až 134 obč. zák.

96, 118/2, 132/2, 243/2, 552/3 ZOK

Kmen: název (tzv. firemní kmen)

osobní – „Koutný a Rohlíček, a.s.“
„Hrabálek a spol.“

věcný – „Cestovní kancelář London, s.r.o.“
„Fio banka, a. s.“

„Stavební bytové druž.“

smíšený – „Hrabálkovo zahradnictví v Kuřimi, s. r. o.“
„Cestovní kancelář Zabloudil, s. r. o.“

fantazijní – „Cipísek a spol. “, „Mekky, s. r. o. “, „Pax, v. o. s.“

Ochrana firmy

Ochrana firmy

Ochrana práv k firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé - 423 odst. 2

Práva na ochranu jsou totožná s právy při nekalé soutěži:

- požadavek zdržení se zásahů do firmy jiného podnikatele
- požadavek, aby byl odstraněn závadný stav
- přiměřené zadostiučinění
- náhrada škody
- vydání bezdůvodného obohacení

Převody a přechody firmy

tzv. stará firma (427 NOZ)

(1) **Kdo nabude obchodní firmu**, má právo ji používat, pokud k tomu má **souhlas** svého předchůdce nebo jeho právního nástupce; vyžaduje se však, aby k o

Převod:

- **Není spojeno s převodem závodu**
- **Nutno, aby převodce začal od okamžiku zápisu firmy pro nabyvatele do OR používat jinou firmu**
- **Vyjádřit právní nástupnictví ?**

Přechod:

- **Souhlas předchůdce nebo právního nástupce**
- **Nástupnický dodatek**

(2) **Při přeměně právnické osoby** přejde obchodní firma na právního nástupce, pokud s tím **souhlasí**; souhlas jiné osoby se nevyžaduje.

Má-li právnická osoba **více právních nástupců** a neurčí-li se, na kterého z nich obchodní firma přechází, nepřejde obchodní firma na žádného z nich.

Z. č. 125/2008 Sb. o přeměnách obchodních společností a družstev: fúze, rozdělení, přechod jmění na společníka, změna právní formy, přeshraniční změna sídla

Podmínky užití staré firmy

Lze podnikat pod dosavadní firmou (tzv.starou firmou), pokud jsou splněny následující zákonné podmínky :

→ souhlas právního předchůdce, příp. jeho právního nástupce, souhlas I

→ údaj vyjadřující právní nástupnictví
(nástupnický dodatek)

Údaj vyjadřující právní nástupnictví není blíže specifikován, může mít jakoukoliv podobu, např. „nabyvatel“, „nástupce“, „synové“, „nový vlastník“ apod.

Př.: „Pekař Jan Marhoul, **vnuk**“ nebo „Pletárna v Hrubé Vrbce, a. s., **nástupce**“, dědic obchodního závodu s firmou „Arnoldova pekárna“ by musel změnit firmu např. takto: „Pekárna Zdeňka Arnolda, dříve Arnoldova pekárna“

Problém nástupnického dodatku

- Z právní úpravy není zřejmé, jak má nástupnický dodatek vypadat
příklady: Pekař Jan Marhoul, dědička Zdena Vančurová
Jan Novotný, dcera, Knihkupectví Barvič, vdova
- Je nutno uvádět všechny právní nástupce ?
Např. Farma Králíček, nyní Vyskočil, poté Bobeček, dnes Vypustil
- Výklad pojmu „nabytí firmy“, není rozlišeno mezi osobami převodců a nabyvatelů
Dodatek má různý význam u podnikatelů - fyzických osob a podnikatelů – právníků

Změna firmy u právnických osob: rozhodnutím společníků, přeměna, převod firmy

Nástupnický dodatek u převodu firmy u právnických osob je nefunkční: minimální inf

Firma v zakladatelském právním
jednání obchodních korporací

Firma v zakladatelském právním jednání

- Obchodní firma je obligatorní náležitost společenské smlouvy nebo stanov - 98, 124, 146
- Firmu je možno zapsat ještě před vznikem korporace – je nutno ověřit, zda firma není zaměnit
- Firma má předepsané povinné dodatky = právní forma korporace - 96, 118, 132, 243,
- Speciální zákony určují firemní povinnost pro určité skupiny subjektů: SE, EHZS, SCE, banky, po

Změna firmy je změnou zakladatelského právního jednání: rozhodují o něm společníci nebo valn

Změna zakladatelských dokumentů

Veřejná obchodní společnost: 99: změna pouze dohodou všech společníků, problém hlasů (

Komanditní společnost: 119 – přiměřené použití ustanovení o veřejné obchodní společnosti,

Společnost s ručením omezeným: 147 (dohoda všech společníků) + 190 odst. 2 písm. a), pokud

Akciová společnost: změna stanov: valná hromada - 421 odst. 2 písm. a) – hlasování 416

Družstvo: rozhodnutí členské schůze - 656 písm. a), hlasování: 644, 645, 649, 650, 659

Návrh na zápis firmy před vznikem korporace

48 zák. č. 304/2013 Sb., ZVŘPaFO:

(2) Navrhnou-li to všichni zakladatelé, zapíše rejstříkový soud do obchodního rejstříku **obchodní firmu** (dále jen „firma“) **řádně založené obchodní korporace**; přílohou návrhu je zakladatelské právní jednání. Není-li podán návrh na zápis obchodní korporace, jejíž zakladatelé o zápis firmy požádali, do 1 měsíce od zápisu firmy, rejstříkový soud firmu vymaže.

Firma a přeměny obchodních korporací

Přeměny:

- u právnických osob univerzální nástupnictví
- fúze, rozdělení, přechod jmění na společníka, změna právní formy, přeshraniční změna sídla

Firma přechází na právního nástupce, pokud s tím nástupce souhlasí – věc dohody nebo rozhodnutí

Pokud více právních nástupců a není určeno, na kterého z nich firma přechází, nepřejde obchodní firma

Přechod firmy

Dědění podniku

Zdeněk Vostrý, Albína Tupá, dědic

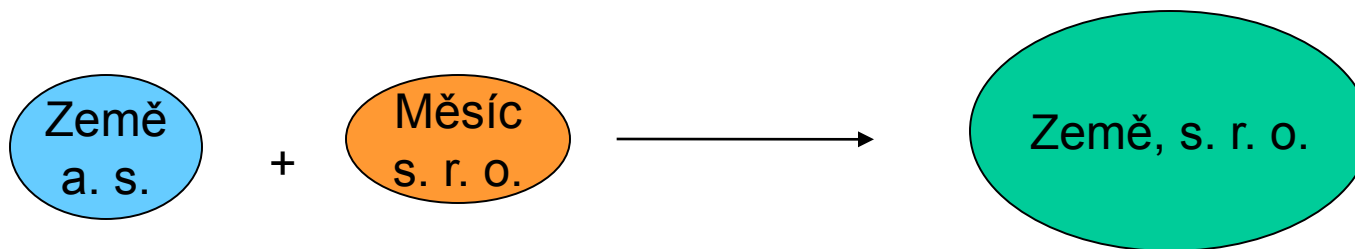
Zděnek Vostrý, dcera - dědic

Podmínky použití staré firmy:

nástupnický dodatek + výslovný souhlas

Přechod podniku na nástupnickou společnost při přeměně

Speciální úprava v odst. 3: zánik původní společnosti bez likvidace + nástupnická osoba firmu převezme, změna dodatku

Užití jména ve firmě

Jméno v obchodní firmě

dmínky

- právnická osoba má k danému člověku zvláštní vztah
- souhlas tohoto člověka
- pokud zemřel a za života souhlas nedal, potom souhlas manžela, zletilého potomka nebo předka

chrana

- 428 NOZ: právo odvolat souhlas s užitím jména má ten, kdo k tomu má tak závažný důvod, že p
- Právo odvolat souhlas má i právní nástupce osoby, která souhlas udělila.
- 78 odst. 3 NOZ: neoprávněný zásah do příjmení a důležitý zájem na ochraně rodiny – ochrany s

Jméno v obchodní firmě

Souhlas - 133, platí i pro 428

Odvolání souhlasu - 133 odst. 3

Předek
po smrti nositele

Předek
po smrti nositele

Nositel jména
za svého života

Nositel jména
za svého života

Manžel
po smrti nositele

Manžel
po smrti nositele

Zletilý potomek
po smrti nositele

Zletilý potomek
po smrti nositele

Odvolání souhlasu - 428

Nositel jména

Právní nástupce
nositele jména

Jméno v obchodní firmě

Důvody odvolání - 133

podstatná změna
okolností

jiný rozumný
důvod

Důvody odvolání - 428

Tak závažný důvod, že nelze
spravedlivě požadovat, aby
jméno jeho nositele bylo
v obchodní firmě využíváno

Zejména:

- změna převažující povahy
podnikání
- změna vlastnické struktury
obchodní korporace

Změna jména podnikatele-fyzické
osoby
Koncerny

Speciální pravidla

425/1 NOZ: změní-li se jméno, může se ve firmě používat i dřívější, ale změna jména se uveřejní

Uveřejnění: 25 odst. 1 písm. k) zák. 304/2013 Sb.: další skutečnost, o které to stanoví tento ne

426 NOZ: více obchodních závodů několika podnikatelů spojeno do seskupení, mohou jejich j

Veřejnost musí být schopna podnikatele odlišit.

Změna jména podnikatele

Změna jména obecně

Georg Weisskopf, nyní Jiří Bělohlav

Změna jména podnikatelky

Jana Mladá, Stará, Šedivá, nyní Veselá

Fyzická osoba může používat ve firmě i své dřívější jméno s dodatkem obsahujícím nové jméno

Není stanoveno, jak má být dodatek připojen:

Jan Veverka, Jan Kuna → nejistota, vzbuzuje dojem, že jde o dvě podnikající osoby

Božena Habrdová, přejmenována na Scarlett Oliverová → dlouhé, popř. komické

Závěr

Pokud k tomu není závažný důvod, je lepší starou firmu opustit.

Koncerny

Firmy podnikatelů, jejichž podniky přísluší k témuž koncernu, mohou obsahovat shodné prvky.

Podmínky: - dodatek, který značí příslušnost ke koncernu
- dostatečná rozlišitelnost členů seskupení

Příklad

CHEPOS, a. s. $\xrightarrow{\triangleleft}$ CHEPOS INVEST, s. r. o.
Volksbank, AG \longrightarrow Volksbank CZ, a. s.

Obchodní firma podle NOZ - shrnutí

Obchodní firma je věc v právním slova smyslu.

Hlavní pravidla úpravy

- Obchodní firma je jméno , pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku
- Podnikatel nesmí mít více obchodních firem
- Zákaz zaměnitelnosti a klamavosti
- Obchodní firma člověka je **zpravidla** jeho jméno
- *Jméno člověka je jeho osobní jméno a příjmení, popř. jeho další jména a rodné příjmení, které mu podle zákona náleží. Člověk má právo užívat jméno v právním styku.*
- *Jménem právnické osoby je její název. Název musí odlišit právnickou osobu od jiné osoby a obsahovat označení její právní formy.*
- Firmy podnikatelů, jejichž závody tvoří podnikatelské seskupení, mohou obsahovat shodné prvky, ale veřejnost musí být schopna je odlišit

Obchodní firma podle NOZ

Nabytí firmy: nabyvatel má právo firmu používat, pokud má souhlas svého předchůdce nebo jeho právního nástupce, vyžaduje se připojení údaje vyjadřujícího právní nástupnictví

Pravidla pro přeměny společností

Odvolání souhlasu s užitím jména v obchodní firmě

Ochrana práv k firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé.

Práva na ochranu jsou totožná s právy při nekalé soutěži